

Reactie van Nidos op wetsvoorstel wet versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming

Het wetsvoorstel rechtsbescherming in de jeugdbescherming (hierna: het wetsvoorstel) wenst te bereiken dat rechtsbescherming voor ouders en kinderen wordt verbeterd. Nidos onderschrijft het belang van dit doel. Nidos heeft kennisgenomen van de reactie van Jeugdzorg Nederland. Nidos sluit zich aan bij de reactie van Jeugdzorg Nederland en benadrukt de zorgen, die worden gedeeld door Jeugdzorg Nederland, volledig te onderschrijven.

Ter aanvulling op de reactie van Jeugdzorg Nederland deelt Nidos het volgende.

Gezamenlijk plaatsen broers/zussen

Nidos merkt op dat in het wetsvoorstel meerdere malen het belang van het recht op gezinsleven onder artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) wordt benadrukt en het belang van een kind om thuis op te groeien. 'Family life' in de zin van artikel 8 EVRM is een breed begrip. Onderdeel van iemands 'family life' kunnen naast ouders ook broers en zussen zijn, pleegouders, grootouders en/of andere minderjarigen met wie de minderjarige in gezinsverband heeft samengewoond.

Nidos constateert dat in het wetsvoorstel het recht op gezinsleven wordt benadrukt en de wetgeving dusdanig wordt vormgegeven dat deze (meer) recht doet aan artikel 8 EVRM, onder andere het recht om als broers en zussen bij uithuisplaatsing gezamenlijk te worden geplaatst. Hoewel in de reactie van Jeugdzorg Nederland uitgebreid op het samen plaatsen van broers en zusjes wordt gereageerd, acht Nidos het van belang om hier ook specifiek op te reageren.

Volgens Nidos zal het samen plaatsen van broers en zussen vaak in het belang van minderjarigen zijn en daarom wenselijk en nastrevenswaardig. De voorgestelde bepaling ziet op uithuisplaatsing in het kader van een maatregel tot ondertoezichtstelling, dus op plaatsing in bijvoorbeeld een pleeggezin, gezinshuis of een jeugdhulpinstelling. Aanpassing hieraan door jeugdhulpaanbieders om meer en passender beschikbaar aanbod is dan noodzakelijk. De verwachting is dat jeugdzorgaanbieders dit niet waar kunnen maken, gezien de tekorten in passende opvangplekken, wachtlijsten en beperkingen zoals gemeentelijke financiering. Waar gezinnen groter zijn, wordt dit streven nog moeilijker. Nidos signaleert bovendien met Jeugdzorg Nederland dat hier het risico bestaat dat minderjarigen langer in een onveilige situatie blijven en/of het risico van (meer) doorplaatsingen.

Omgangsplan

Nidos onderschrijft het uitgangspunt dat uithuisplaatsing altijd tot doel dient te hebben de minderjarige die het betreft, zo snel mogelijk weer te herenigen met en terug te plaatsen bij ouders. Nidos merkt echter op dat de realiteit van opvang van gezinnen in COA-opvang veelvuldige doorplaatsing kan betekenen, dat uithuisplaatsing van minderjarigen in de buurt van het AZC waar ouders verblijven, regelmatig niet mogelijk is vanwege de druk op jeugdhulpaanbieders en COA-

opvang. Het gevolg hiervan is dat de afstand tussen ouders en minderjarigen behoorlijk groot kan zijn. Ouders beschikken voorts niet over de vaardigheden, kennis, middelen en financiën om uitvoering te geven aan omgang. Hierbij wordt een groot beroep gedaan op de gezinsvoogd, zeker als er een noodzaak is tot begeleide omgang. Ook hier gelden tekorten en wachtlijsten: het is immers aan de pleegzorgaanbieder om bezoeken te begeleiden, niet aan de gezinsvoogd, hoewel dat in de praktijk vanwege wachtlijsten op het bordje van de gezinsvoogd wordt gelegd. Verder is het in de praktijk voor jeugdbeschermers een complexe en langdurige zaak om vast te stellen welke gemeente verantwoordelijk is voor de financiering van deze (cultuursensitieve) jeugdhulp. Dit alles maakt het vaststellen van een passend omgangsplan tot een gecompliceerde zaak en zal de termijn van zes weken als krap worden ervaren. Gelet op voorgaande pleit Nidos voor een langere termijn dan zes weken.

Tot slot pleit ook Nidos, net als Jeugdzorg Nederland, voor de term ‘contactregeling’ in plaats van ‘omgangsregeling’. Het is zeer afhankelijk van de situatie of snel na uithuisplaatsing omgang kan plaatsvinden, of meer op afstand, in de vorm van telefonisch contact, beeldbellen of een brief (in geval van seksueel misbruik, ernstige mishandeling of een moeder die een acute psychose verkeert waardoor zij niet emotioneel beschikbaar is en zij door haar eerdere afwijkende gedrag een gevaar voor het kind is geweest). ‘Contactregeling’ dekt meer de lading en is voor ouders een duidelijker concept dan omgang.

Jaarlijkse evaluatie voogdij

In het nieuw artikel 1:300 Burgerlijk Wetboek is opgenomen dat de gecertificeerde instelling (GI) in het kader van de door hen uitgevoerde voogdij na gezagsbeëindiging zorgdraagt voor de jaarlijkse evaluatie van de voogdij.

Nidos benadrukt dat het van belang is dat in de situatie waarbij Nidos de (tijdelijke) voogdij heeft over minderjarigen vanwege het feit dat er een *gezagsvacuüm* is, de zogeheten alleenstaande minderjarige vreemdelingen, uitgezonderd is van de verplichting tot jaarlijkse evaluatie. Nidos leest het huidige wetsvoorstel zo dat deze groep is uitgezonderd. Desondanks acht Nidos het van belang toe te lichten waarom het van belang is dat deze groep wordt uitgezonderd van de jaarlijkse evaluatie.

In het gros van de gevallen heeft Nidos (tijdelijke) voogdij over een minderjarige omdat de ouders of de ouder die het gezag uitoefenen al dan niet tijdelijk in de onmogelijkheid verkeren het gezag uit te oefenen of omdat het bestaan of de verblijfplaats van de ouders of van één van hen die het gezag uitoefenen onbekend is (artikel 1:253r jo. artikel 1:253q BW). Op het moment dat ouders naar Nederland komen is het uitgangspunt dat ouders zo snel mogelijk worden hersteld in het gezag. Immers, gold hun gezag vanwege de voogdijmaatregel als geschorst, met hun komst naar Nederland is het gezagsvacuüm feitelijk verholpen. Het is in dat geval zeer passend om ook het juridisch gezag zo snel mogelijk terug te geven aan ouders.

Het doel van de jaarlijkse rapportageplicht in het kader van voogdij na gezagsbeëindiging is onder andere om na te gaan of het wenselijk is dat het gezag wordt overgedragen aan iemand uit het netwerk van de minderjarige of een burgervoogd. Dit punt is niet relevant bij de tijdelijke voogdij op grond van artikel 1:253r jo. artikel 1:253q BW. Het is immers *juist het doel* dat ouders -zo spoedig mogelijk- worden hersteld in het gezag zodra zij in Nederland zijn.

Daarnaast betreft de voogdij op grond van een gezagsvacuüm een inhoudelijk andere grondslag dan voogdij op grond van een gezagsbeëindiging. In het eerste geval is Nidos verantwoordelijk voor het geestelijk en lichamelijk welzijn en de veiligheid van de minderjarige en in het kader daarvan erop gericht minderjarigen zoveel en zo snel als mogelijk een kleinschalige stabiele opvangplek te bieden, met andere woorden minderjarigen te geven wat ze nodig hebben om zich zoveel mogelijk op een normale en stabiele manier te ontwikkelen. De Raad voor de Kinderbescherming heeft geen rol bij het

verzoek van Nidos om te worden benoemd tot voogd. In het tweede geval gaat het om minderjarigen die bij ouders opgroeiden, maar zodanig ernstig in hun ontwikkeling zijn bedreigd dat een dwangmaatregel en hulpverlening noodzakelijk zijn geworden én er bovendien gebleken is dat ouders niet in staat zijn die ernstige ontwikkelingsbedreigingen duurzaam weg te nemen. Sprake is van een ultimatum remedium-situatie, zodanig dat het niet meer in het belang van minderjarigen is dat ouders hun gezag blijven uitoefenen over hen.

Gelet op voorgaande is het van belang dat de groep alleenstaande minderjarige vreemdelingen worden uitgezonderd van de jaarlijkse evaluatie.

Toetsing door de Raad van het perspectiefbesluit van de GI

Nidos sluit zich aan bij de opmerkingen van Jeugdzorg Nederland omtrent de onduidelijkheid over de invulling van de rol van de Raad voor de Kinderbescherming bij het perspectief. In aanvulling daarop merkt Nidos op dat het haar bevreemdt dat naast gezagsouders, de minderjarige van twaalf jaar en ouder, de pleegouder en de GI, ook de Raad in het nieuwe artikel 1:265d lid 3 mag verzoeken om de inspanning van de gecertificeerde instelling (inzake het opvoedperspectief) te wijzigen. In datzelfde artikel is in de laatste volzin opgenomen dat de Raad gehoord wordt alvorens de kinderrechter een beslissing neemt op dit verzoek. Nidos ziet niet hoe de Raad de eigen onafhankelijkheid kan volhouden als zij haar eigen verzoek moet toetsen.